

Ушеренко Світлана Василівна,

к.е.н., доцент,

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вихід України на траєкторія сталого розвитку к 2020 року, що задекларовано в програмному документі реформ Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна 2020», визначається результативністю реалізації 62 системних реформ і 2-х державних програм, серед яких 4-те місце за вектором «Гордість» посідає Програма розвитку інновацій. Порівняння «Стратегії сталого розвитку «Україна 2020» з програмою реформ в Євросоюзі «Europe 2020 : Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive growth» (переклад з англ.: «Європа 2020 : Стратегія Розумного, Сталого і Всеосяжного зростання»), де в назві та за змістом Стратегії визначені та розкриті три взаємопов'язані магістральні напрями стратегії реформ, серед яких провідне місце посідає «Розумне зростання», яке є основою для досягнення сталого і всеосяжного зростання і розкривається через розвиток науки, інновацій, освіти і розбудову цифрового суспільства [1,2].

Враховуючи обраний Україною стратегічний курс державної політики на інтеграцію з Євросоюзом, то поступ на шляху інтеграції з ЄС залежить від результативності утвердження інноваційної моделі розвитку національної економіки. Виміром якого має стати широкомасштабна генерація та поширення інноваційних процесів в усіх секторах національної економіки і викликані ними прогресивні структурні зміни для досягнення конкурентоспроможності національної економіки на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях, а також на рівні окремих підприємств, які мають стати точками економічного зростання в галузі чи регіоні завдяки їх переоснащенню на передовій технологічній базі [3]. У цьому контексті формуються імперативи активізації інноваційної діяльності в національній економіці, насамперед, суб'єктів підприємницької діяльності, що зараз є незадовільним. Так за статистичними даними, інноваційною діяльністю у період 2000 – 2015 роки займалися лише від 16% від 12% промислових підприємств від загальної кількості обстежених підприємств, що у 2-3 рази менш ніж в країнах-членах ЄС. Це пояснюється тим, що основним джерелом фінансування інноваційної діяльності підприємств залишаються їх власні кошти і водночас край низкою є частка фінансової підтримки за рахунок державного і місцевих бюджетів.

Крім прямої бюджетної підтримки генезису інноваційних процесів існують непрямі економічні стимули їх активізації, які базуються на запровадженні фінансових, кредитних, податкових, митних інструментів і які можна розглядати як фінансово-кредитні важелі державної підтримки інноваційних процесів. Дія цих інструментів пов'язана з формуванням правового пільгового режиму реалізації інноваційних процесів, що включає: податкове стимулювання,

фінансово-кредитну підтримку, надання гарантій худе. Зміст цих інструментів загальновідомий і постає лише питання їх закріплення в законодавстві, а також їх ефективного застосування. Водночас ці інструменти не існують автономно, їх дія має бути скерована певними інституціями, що разом із задіянням людського чиннику формують інституціональні механізми підтримки генезису та масштабного поширення інноваційних процесів. Враховуючи системний характер інноваційних процесів, перебігом яких є комплемент поєднані сфера наукової та науково-технічної діяльності, сфера виробництва і сегмент ринкового споживання інноваційних продуктів, а також вплив зовнішнього середовища інституцій (інноваційна інфраструктура), що здійснюють підтримку інноваційних процесів через фінансово - кредитні встанови, інноваційні та венчурні фонди, технопарки та промислові парки, інформаційні центри, ВНЗ, та інші структури, то управління інноваційними процесами через застосування фінансово -кредитних важелів має бути також системним. Відповідно до принципу різноманітності У. Ешбі: керуюча система повинна мати більшу складність (різноманітність) ніж керована система. Такою системою для управління інноваційними процесами має стати національна інноваційна система (далі - НІС). У контексті системної парадигми НІС є самоузгодженою цілісною сукупністю державних органів, інституцій фінансового, економічного, правового та соціально характеру, а також організацій, установ, підприємств, інноваційної інфраструктури, які взаємопов'язані різноманітними економічними, фінансово-кредитними, регулятивними, логістичними механізмами і є суб'єктами інноваційних процесів на будь якій їх фазі або сприяють їх генезису та поширенню. Звідси для ефективного застосування фінансово -кредитних інструментів (важелів) державної підтримки інноваційних процесів, їх запровадження має розглядатися у форматі НІС і пристосованого до певного елементу її структури. Тобто, наприклад, позика на пільгових умовах має розглядатися у зв'язці з інноваційним фондом чи спеціалізованою фінансово-кредитною установою, які є структурними елементами НІС. За таким методологічним підходом маємо розглядати не феноменологію певного фінансово-кредитного інструменту, а дію більш змістовного інституціонального механізму підтримки інноваційної діяльності. Водночас, запровадження будь-яких фінансово-кредитних інструментів підтримки інноваційної діяльності недоцільно, якщо не має сегменту ринкового попиту на інноваційну продукцію, який за теперішніх умов є звуженим. Тому розширення ринку інноваційної продукції, зокрема, формування його через механізм державного замовлення на цю продукцію має стати пріоритетним завданням державної інноваційної політики.

Список використаних джерел

1. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020", схвалено Указом Президента України від 12.01.2015р. №5/2015.

2. European Commission «Europe 2020» - A strategy for Smart, Sustainable and Inclusive growth", Brussels, 2010: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : eunec.vlor.be/detail_bestanden/doc014%20Europe%2020.pdf

3. Гусєв В.О. Державна інноваційна політика : методологія формування та впровадження : монографія / В. О. Гусєв. — Донецьк : Юго-Восток, 2011. — 624 с.